

עינת א. שמשוני

עורכת: נעמה טל
עריכת לשון: תמר וינברג

געש ספרים 2026

אני הראשית.

אני הכוח הקדום המקיף הכול טרם נברא העולם.
אני השוכנת במעמקים, הרוחשת מתחת לאדמה, הממתינה
בחושך לזמני. אני הדין והאמת, ההתחלה והסוף.
אני התהום.

הערת המחברת

(שכדאי מאוד לקרוא לפני שמתחילים):

הספר שלפניכם הוא רומן היסטורי פנטסטי, יצירת בדיון המתרחשת בהיסטוריה אלטרנטיבית.

אומנם המקומות הגיאוגרפיים המוזכרים בו - ירושלים, מגידו, לכיש, בית חורון, יריחו, רקת (היא טבריה) ואחרים - הם ערים וישובים אמיתיים שהתקיימו במרחב הארצישראלי, והאווירה התקופתית משקפת בנאמנות את תקופת הברזל של שלהי בית ראשון, אולם המסגרת ההיסטורית-מדינית שבה מתרחשת העלילה שונה מזו שהייתה במציאות.

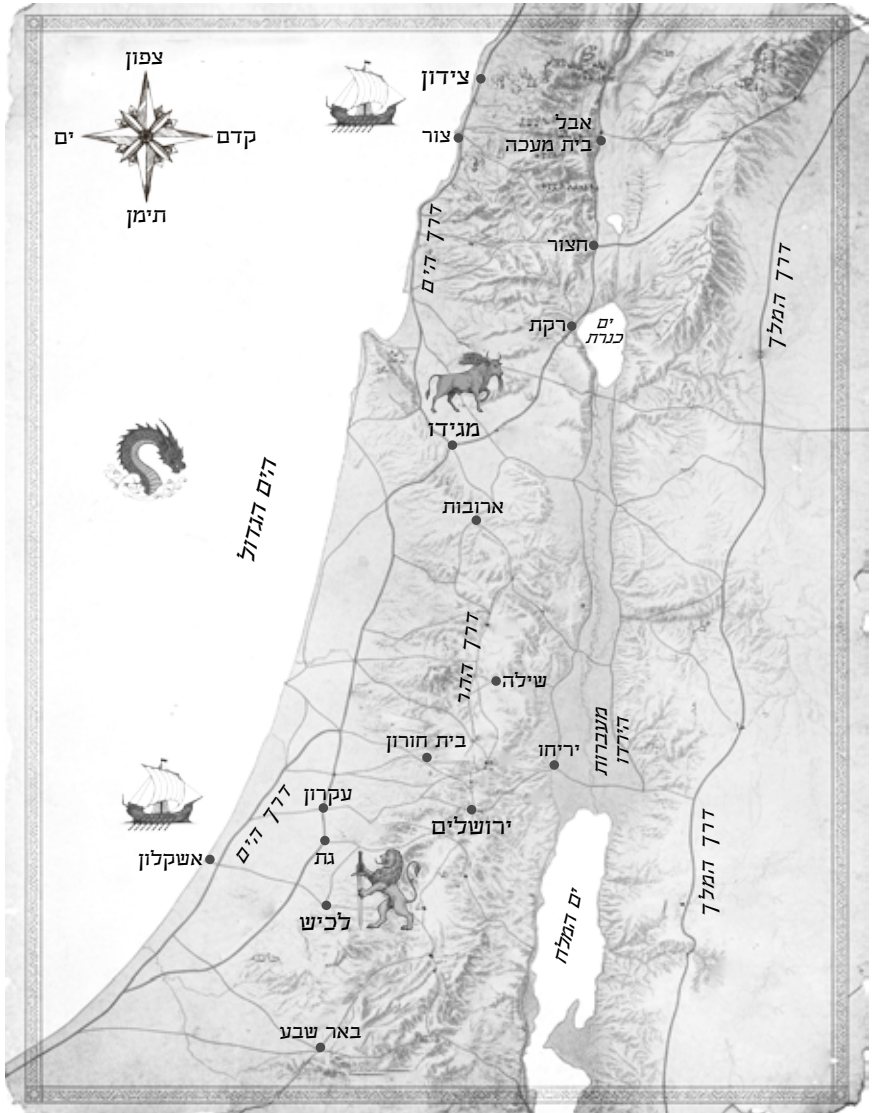
התיעוד ההיסטורי והסיפור התנ"כי, מספרים לנו על התפלגות הממלכה הישראלית המאוחדת, לאחר מות המלך שלמה, לשתי ממלכות - ממלכת ישראל בצפון, שבירתה הייתה שומרון, וממלכת יהודה בדרום, שבירתה הייתה ירושלים. שבט בנימין, שנחלתו מצפון לירושלים, סופח לממלכת יהודה.

הפילוג הזה, כטבעם של פילוגים, הוביל בהמשך לחורבן ממלכת ישראל וגלות בידי אשור, וכעבור כ-130 שנה, לחורבן בית המקדש וגלות ממלכת יהודה בידי הבבלים, לאחר מצור קשה על ירושלים שנמשך שלוש שנים.

בספר שאתם עומדים לקרוא, לעומת זאת, הדברים מעט שונים. אפשרתי לעצמי חירות ספרותית, יש לכך סיבות, אך אשאיר לכם להגיע אליהן בעצמכם.

כמו כן, כל הדמויות המופיעות בספר - מלכים, כוהנים, לוחמים, מכשפים ואזרחים - הן דמויות בדויות שנוצרו לצורכי העלילה ולא התקיימו במציאות ההיסטורית.

לגבי התהום, היא דווקא אמיתית לחלוטין. קריאה מהנה.

חלק ראשון

זאב ייטרף

1

יללת תנים

אפלה הקיפה אותה מכל עבר. חושך צפוף וסמיך המתלפף סביב הגוף, לוחץ, חונק. אלה הושיטה את ידיה לצדדים, מגששת אחר קירות האבן המחוספסים, אך כל שמצאו הידיים היה אפלה, בכל כיוון. ריח חזק של מלח ורקב עלה באפה, מאיים לחנוק אותה. היא ידעה מה יבוא בעקבות הריח. הם תמיד באו - המים. מים שחורים ועכורים. הם כבר החלו לעלות מהקרקעית, נכרכים סביב רגליה כנחשים. היא המשיכה לחפש את הקירות, לגשש אחר בליטה או שקע שניתן לאחוז בהם, לטפס מעלה, אל האור, אל האוויר. המים הוסיפו לעלות, מלחכים את שולי שמלתה. מלח מילא את ריאותיה. לא, לא כאן בחושך, לא למטה, היא לא יכולה להישאר כאן לבדה. המים הוסיפו לעלות למותניה, לגובה החזה, עד הצוואר. היא ניסתה לצעוק, לקרוא לעזרה, אך המים מילאו את פיה, ושום קול לא נשמע.

שקט. מים. אפלה.

אלה התעוררה בבהלה, ידיה אוחזות בצווארה, נשימותיה

קצרות ומהירות, מבקשות אוויר. היא התיישבה על מחצלת הקש וניגבה את הזיעה ממצחה. שוב חלמה את אותו חלום. בכל פעם עלו המים עוד קצת, ובפעם הזאת כמעט והטביעו אותה לגמרי. מזל שהתעוררה בזמן. ומה יקרה אם בפעם הבאה לא תתעורר? מה אם המים יכסו אותה כליל?

היא הביטה החוצה מבעד לחלון הצר. ירח כמעט מלא האיר את שמי הלילה. היא תכננה לצאת כשהירח יעמוד במלואו, יומיים לאחר מכן, אך אולי אסור לה לחכות. הגבירה אמרה שבוע, אך האם ניתן לסמוך עליה? ומה אם חירם יקדים לבוא? המים עולים ועולים. עליה לעשות מעשה. היא פתחה את התיבה שבקצה החדר הקטן. חפציה המועטים היו בתיבה הזו - שמלת פשתן פשוטה, סנדלי עור, אדרת צמר לימות החורף ותרמיל עור מרופט. היא הזיזה את מעט החפצים והרימה את לוח העץ שבתחתית התיבה. תחתיו, בחלל נסתר, נשמרו חפצי הערך האמיתיים שלה. אלה הוציאה את מגפי העור שלקחה מחדר הגבירה מספר ימים קודם לכן. היא הטילה ספק באפשרות שהגבירה תבחין בכך, חודשים שהזקנה לא יצאה מפתח הבית. אלה נעלה את המגפיים, שלחצו מעט, והוציאה מהתיבה את הפגיון עם קת השנהב המגולפת שקיבלה ממישאל. ואחרונה חביבה - הקשת. האחיזה בנשק נסכה בה ביטחון. הלילה הוא הלילה.

היא יצאה חרש מחדרה ונכנסה למטבח, אספה דבלים, תמרים וגרעיני חיטה שתוכל לכלכל את עצמה בימים הבאים. במחשבה נוספת, לקחה גם סכין חיתוך קצרה ותחבה אותה בחגורתה. מהמטבח יצאה אל החצר השקטה. אפילו היונים בשוכך לא השמיעו רחש, רק התנים יללו במרחק. היא חצתה את החצר אל חדרו של מישאל. גם שלוש שנים לאחר שעזב, הדיף החדר את ניחוחו המוכר. איש לא מילא את מקומו, ואיש לא טרח לפנות את הדברים שהשאיר אחריו. היא עברה

בזריזות על המדפים הרבים שכיסו את הקירות, שולפת צנצנות ושקיקים שיוכלו להיות לעזר. לבסוף הוסיפה מכתש נחושת ועלי, שמישאל נהג לכתוש בהם את עשביו. את הכול הכניסה לתרמילה. היא סרקה את החדר בפעם האחרונה, נפרדת ממנו לשלום.

התנים הוסיפו לייילל כמו משוגעים שעה שטיפסה בקלילות על גדר האבן ונחתה בצידה השני. כל שנותר לה לעשות הוא לצאת מתחומה של ירושלים. זו אמורה להיות משימה פשוטה, לאור העובדה שחומת העיר הייתה פרוצה לחלוטין. היא הקשיבה לקולות העולים מגיא בן הינום. תמיד יללו התנים בשעות אלו של הלילה, אך הפעם לא היו אלו יללות רגילות, משהו קורה, היא הרגישה בכך. האם גם התנים חשים בחשכה ההולכת וגוברת?

היא הפנתה את מבטה צפונה, אל מעבר לוואדי. רוח קרה נשבה מכיוון ההר החרב. גם הרוח, כמו יללות התנים, לא הייתה כתמול שלשום. משהו אפל וקדום הלך והתעורר במעמקי ההר. דבר שלא ידעה את טיבו, אך העביר צמרמורת במורד גבה. אילו היה מישאל לצידה, הייתה יכולה לשאול אותו, והוא ודאי היה יודע את התשובה, אך מישאל איננו, למזלו הטוב. כאב הנטישה עוד צבט את ליבה.

היללות גברו, כמו קריאת אזהרה, מאיצות באלה לצאת לדרך. מעולם לא פחדה מיללות התנים. אמה נהגה להגיף את התריסים ולנעול את בריח הדלת כל אימת שהיו הקולות מן הוואדי מתגברים. "זאת שירת השדים", הייתה אומרת, "אסור להקשיב לה." אך אלה הייתה מקשיבה בעודה שוכבת על פיסת המחצלת שלה. בשנים שבאו אחר כך, הייתה יללת התנים מזכירה לה את אמה, ושירת השדים הייתה באוזניה כקינת געגוע. כל כך מעט זכרה מאמה, אבל זאת זכרה.

עתה עליה לעזוב. היא ספגה לתוכה את קולות התנים ואת

שריקת האוח, ואת ריח השרף משיחי האפרסמון שהרוח נשאה מכיוון ים המלח. בליבה נפרדה מהם ואז סבה לאחור. עליה למהר לפני שיהיה מאוחר מדי. אם לא תצא מהעיר, גורלה ייחתם.

האזור היה מוכר לה היטב והיא ידעה כיצד להימנע מהדרכים הראשיות, גם בחסות החשכה. עם זאת, הודתה בליבה על הירח החלקי שהאיר את הלילה. אם החליטה שרקחה לגבירה באותו הערב הוכנה כראוי, יעמדו לרשותה עוד עשר שעות לפחות עד שדבר היעלמותה יתגלה. במשך שבוע הכניסה שורש אירוס לחליטת הקוממיל שהכינה לגבירה, ובכל פעם העלתה את המינון במעט. הכמות ששמה באותו הערב תספיק לפחות עד שעות הבוקר המאוחרות. עד אז, היא כבר תהיה מחוץ לגבולות העיר. היא יכולה לעלות על הדרך הראשית ועם שחר לתפוס עגלה צפונה, אבל היא לא תעשה זאת. עליה ללכת בדרכים הצדדיות ולהימנע מכניסה למקומות יישוב, לפחות עד שתצא מגבולות בנימין. אולי כשתגיע לשטח ממלכת יוסף תוכל לרכוש חמור. סיכת האחלמה שלקחה איתה בוודאי תספיק עבור הרכישה. היא תהתה מה יכעיס את הגבירה יותר, הסתלקותה של אלה או גניבת הסיכה. היא לא ידעה להעריך נכונה את ערכן של שתיהן, אבל שיערה שהסיכה שווה יותר. מצפונה לא נקף אותה על הגניבה. היה זה תשלום פעוט על שנים רבות מדי.

אלה צעדה בחושך, דבקה בשבילים צדדיים שהתפתלו בין עצי אלון ושיזף שהטילו צללים מרקדים על הסלעים השחורים. בתקופה זו של שלהי אב החלו הלילות להיות קרירים, אך היה לה די זמן להגיע צפונה לפני שיכה החורף. שועל קטן נמלט מפניה, ואולי נמלט מיללת התנים שעדיין נישאה ברוח. משהו מטריד אותם, משהו שרוחש בהר החרב, אך מה שזה לא יהיה, אלה לא נעצרה לתת עליו את הדעת.

לא ממנו היא נמלטת ולא מאפלת חלומותיה. קולות צעדים מתקרבים נשמעו בחושך. גברים. ארבעה לפחות. אלה נדרכה. היא מיהרה לרדת מהשביל ולהסתתר מאחורי גזע עץ. גברים שמסתובבים מחוץ לגבולות העיר בלילה אינם בשורות טובות. הפגיון היה מוסתר היטב בתוך מגף העור שלרגלה. היא תוכל להגן על עצמה מפני גבר אחד, אולי אפילו שניים, אך לא מפני חבורה. ובכל מקרה, היא לא הייתה מעוניינת להשאיר אחריה עקבות.

חבורת הגברים התקדמה. הם צעדו בשקט, שניים מהם נשאו לפידים. אלה לפתה את שיקק העור הקטן שהיה תלוי בחוט על צווארה ומלמלה את השמות שמישאל לימד אותה. כשהייתה ילדה היו המילים מרגיעות אותה, כמו שמיכה עבה העוטפת את הגוף בליל חורף. מישאל הסביר כי אלו שמות לשמירה, ואלה האמינה בכוחם להגן עליה מפני העולם. גם עתה, למרות שכבר לא הייתה ילדה קטנה המאמינה לסיפורים, עצם אמירת השמות המוכרים נסכה בה ביטחון - מיכאל, גבריאל, אוריאל, רפאל.

הגברים התקדמו לעברה. היא הציצה מבעד לענפי העץ. כוהנים. למרות האפלה, אי אפשר היה לטעות בגלימות הלבנות שלהם. כל אחד מהם היה חגור אבנט רקום תכלת. אלה ספרה חמישה. שלושה מהם נשאו על גבם תרמילים שהעידו כי מסע ארוך לפניהם. לאן הולכת חבורת כוהנים באמצע הלילה? ומדוע הם עוזבים את ההר?

החמישה עצרו צעדים ספורים ממקום עומדה של אלה. המבוגר שבהם, שלא נשא על גבו תרמיל, הוציא מכיסו צרור קטן עטוף בד והגיש אותו לאחד הכוהנים.

“שמור עליו מכל משמר, יהונדב,” אמר הכוהן בקול שקט. “מי ייתן והוא יגן עליכם בדרך.”

שאר הכוהנים הנהנו. איש לא אמר מילה. הכוהן הזקן

מלמל מילות ברכה והסתובב בחזרה לכיוון ההר, פרח כהונה צעיר פנה ללכת איתו. שלושת הכוהנים האחרים הביטו בהם בשתיקה ואז פנו דרומה והוסיפו לצעוד בדממה, אור הלפידים מרחף מעליהם כמו הילה מבשרת רעות.

2

ניחוח אפרסמון וצחנת מעמקים

“אני עדיין חושב שזה פשע גמור,“ עירד הביט בעילם במבט שניסה להיראות כמו תוכחה.

“זה פשע שאני מסרב לגנוב?“ עילם ענה לו בשעשוע. “אתה צריך לבחון מחדש את אמות המוסר שלך.“ הם צעדו לעבר האורות שמאחורי הארמון. עילם היה מעדיף להישאר בקרירות אולם האימונים, אבל בניהו שלח אותו לבדוק את רגלו של להב. המאמן הקפדן האמין כי כל רוכב צריך לטפל בסוסיו בעצמו.

“אבל זה סוס מלחמה מצרי, והוא בידיים שלך!“ עירד הניף את ידיו באוויר. “אנחנו יכולים לקחת אותו לסיבוב ואף אחד לא ידע.“

“בניהו ידע.“ השיב עילם, “הוא בודק את הסוס פעמיים ביום.“

“זאת לא גניבה אם הסוס שייך לך,“ הקשה עירד.

“הוא לא שייך לי.“

“אתה בנו של המלך.“

“אבל לא יורשו. נעמן יקבל אותו.“

“אתה מחזיק במפתחות לאורווה.”
 “כי בניהו הורה לי לטפל בלהב,” עילם עדיין הרגיש אשם בגין רגלו הפצועה של סוסו.
 “מה תועלת במפתחות אם לא עושים בהם שימוש?” הוסיף עירד להקשות. עילם חשש שהוא לא עומד להרפות מהעניין. “ומלבד זאת, הרי בניהו אומר כל הזמן שעליך להמשיך להתאמן ברכיבה, ומה טוב יותר מאימון על סוס מלחמה מצרי?”
 עילם חייך לנוכח התלהבותו של עירד. הסוס אכן היה מרשים. השליח שהביא אותו התחייב שעשרים כמותו יגיעו בהמשך. בניהו גרס כי מטרת המנחה הנדיבה הייתה להפגין את כושרם של סוסי המלחמה המצריים, רמז לעוצמתם הצבאית, ואזהרה שלא להקל ראש בהצעת הברית שלהם. אבל בניהו היה רואה שחורות מטבעו ותמיד חשד במניעים נסתרים.
 “אבקש מבניהו שיינתן לנו להתאמן עליו,” ניסה עילם לפייס את חברו, אך עירד נשף בביטול.
 “הסוס כאן כבר שבוע ובניהו לא נתן לך להתקרב אליו.”
 “בוודאי שלא. אחרי מה שעוללתי ללהב.”
 “זאת לא הייתה אשמתך. אתה הרוכב הטוב ביותר ביהודה. בניהו סתם מנצל את המצב כדי להעביד אותך קשה יותר.”
 “זה התפקיד שלו,” הסביר עילם בסבלנות. ומלבד זאת, להב נפצע באשמתו. היה עליו לסרב להצעתו של עירד, לרדת דרך אחד המדרונות התלולים משום שרצה לקצר את הדרך הביתה. עילם ידע שזה רעיון גרוע, ובכל זאת, כמו בכל כך הרבה הזדמנויות בעבר, נעתר לבסוף להפצרותיו הנלהבות של עירד. וכמו תמיד, כאשר משהו השתבש, עילם היה זה שלקח על עצמו את האחריות. הפעם עליו להיות תקיף יותר. אם ייקח את הסוס המצרי ללא רשות, תגובתו של בניהו תהיה חריפה הרבה יותר. הסוס יועד לנעמן שגם לא יעלה על גבו עד שיוכח כי הסוס מאולף דיו.

“ומה התפקיד שלך?” שאל עירד בהקנטה.

עילם ידע מה חברו מנסה לעשות, עירד תמיד עשה זאת. תמיד ניסה למשוך אותו למעשי שטות שנשאו בתוכם הבטחה להרפתקה מהנה ולכמה הצלפות הגונות. הדבר היה כך מאז שהיו ילדים קטנים, אך הם אינם ילדים יותר, ובעוד עירד יכול היה להרשות לעצמו ליהנות ממעשי משובה, עילם הסתובב כל העת בידיעה שעיינים רבות עוקבות אחריו.

“הבה נראה,” עירד חיקה את דיבורו החורקני של שמעיה, המורה הישיש שלימד את שניהם בילדותם. “אין לך מושב במועצת המלך, אינך מפקד על חיל המשמר ואני לא רואה שום טבעת על הקמיצה הימנית שלך.”

עירד מנה את שלושת הדברים שאפיינו את כניסתו הרשמית של נעמן לתפקיד יורש הכתר. בשנה האחרונה קיבל נעמן לידיו את האחריות על חיל המשמר, מה שזיכה אותו במושב במועצת המלך, וממש לאחרונה העניק לו מידד טבעת חותם, המתירה לו לחתום על צווים מלכותיים מסוימים בהתאם לשיקול דעתו. הענקת הטבעת הייתה צעד סמלי לא פחות ממעשי. המלך הביע את אמונו ביכולתו של נעמן לרשת את כיסאו בבוא העת. תפקידו של עילם, לעומת זאת, היה לחכות. להתכונן ולהמתין ליום שאולי יגיע ואולי לא. עירד ידע שהוא לוחץ על נקודה רגישה.

עילם הבחין בו מתבונן עליו מהצד, מחכה שיתרצה, אבל עילם ניער את ראשו, כאילו מנסה לגרש זכוב טורדני. הוא לא ייגע בסוסו של נעמן. “כשיגיעו שאר הסוסים בניהו בוודאי ייתן לנו לרכוב עליהם.”

הם הגיעו אל האורות ונשמו בהקלה ברגע שנכנסו תחת צילה של סככת הקש. שמלתו של עילם נדבקה לגבו המיוזע. רכיבה על סוס מהיר כשהרוח נושבת בשערו, הייתה רעיון מפתה, אבל הוא דחה אותו הצידה. עילם שאף אל קרבו את ריח

האורווה - תערובת של חציר, פרוות סוסים ועורות מעובדים של חגורות ואפסרים. הוא תמיד הרגיש במיטבו על גבו של סוס, אבל גם בעצם השהות באורווה היה משהו מרגיע, כאילו הוא נמצא במקומו הנכון.

אחד מנערי האורווה קידם את פניהם כשהגיעו אל תאו של להב. "הוא נעמד הבוקר", דיווח הנער.

עילם נשם בהקלה, מכיר לראשונה במתח שליווה אותו עד אותו הרגע. במשך יומיים סירב הסוס לעמוד. אילו היה ממשיך לשכב יום אחד נוסף, היה בניהו גוזר את דינו. עילם בחן את רגלו הפצועה של הסוס. הנפיחות ירדה מעט והפצע נותר נקי ממורסה. ייתכן שהסוס יחלים. עילם ידע מה גורלו של סוס שאינו מחלים, ולא היה לו ספק בכך שבניהו יכריח אותו לבצע את גזר הדין במו ידיו. להב היה סוסו מאז שהיה ילד. הוא קיבל אותו כשעוד היה סייח טרי. הוא ליטף את אפו של להב בחיבה והסוס השיב בצניפה מעודדת.

עילם נטל נאד עור והחל לצעוד לכיוון בור אגירת המים הקרוב.

"אני יכול לעשות זאת, אדוני," מיהר אחריו נער האורווה.

"אין צורך, אעשה זאת בעצמי," ענה עילם.

עירד נשען על קיר האורווה ופלט נחרת צחוק קלה.

"במקום לגחך, אתה יכול לעזור," עילם השליך לכיוונו נאד עור נוסף.

עירד תפס את הנאד, היסס לשנייה אבל לבסוף הצטרף אליו. "אם אתה יכול לקבל עזרה ממני," ציין עירד בזמן שסחבו את הנאדות המלאים אל השוקת בתאו של להב, "למה לא לתת לילד לעזור? זאת העבודה שלו, ככלות הכול." הוא הצביע על נער האורווה שגרף חציר יבש במטרה גלויה להיראות עסוק ולא לעמוד בטל בזמן שהנסיך סוחב מים מן הבור.

"משום שאנחנו אלו שגרמנו לפציעה הזו," השיב עילם.

“בלעדיה להב היה יכול לצאת אל השוקת המרכזית ולא היה צורך להביא את המים אליו.” עילם ציפה להקנטה על כך שהוא נשמע כמו בניהו, אבל הפעם עירד שתק.

נדרשו להם שלוש הליכות אל הבור וממנו כדי למלא את השוקת. כשסיימו נטפו שניהם זיעה. לפני שעזבו את האורווה, ניגש עילם אל תאו של הסוס המצרי.

“אנחנו לוקחים אותך?” שאל עירד בהתלהבות.

“לא,” קבע עילם נחרצות. “אני רק רוצה להעיף מבט.”

הסוס עמד זקוף וגאה. גודלו היה עצום ביחס לסוסים האחרים, וצבעו השחור העצים את תחושת הגודל. עילם הושיט יד ללטף את אפו. הסוס טלטל את ראשו לאחור ובטש ברגליו הקדמיות.

“הו, הו, לאט לך,” הרגיע עילם. ידו האחת עדיין מונפת באוויר והשנייה מלטפת את צווארו של הסוס. “לאט לך, חבר.” הסוס הפסיק לרקוע ברגליו אך עדיין החזיק את ראשו גבוה, כאילו אומד את עילם, וחוכך בדעתו אם להיכנע לקולו המרגיע ולמגעו הבוטח. נעמן תמיד טען שעילם יודע לכשף סוסים, אך האמת הייתה שעילם פשוט הבין את החיות העצומות, זיהה מתי הן פוחדות, חשדניות או חסרות סבלנות, והגיב בהתאם. כך גם עם בעלי חיים קטנים יותר, כמו גדי מפוחד שנלכד בסבך של שיח והשתולל כל אימת שמישהו ניסה לחלצו, אבל עמד בשקט ובסבלנות כאשר עילם ניגש אליו, או כלבי השמירה סביב המכלאות שהיו חושפים שיניים חדות אל כל מי שהתקרב, אך מכשכשים בזנבם בשמחה אל עילם. הסוס האדיר נכנע אף הוא לקסמו של עילם ולבסוף הרכין את ראשו.

“איך אתה עושה את זה?” שאל עירד בתערובת של הערצה

ורוגז, “איך אתה מצליח לשלוט בו?”

“אני לא מנסה לשלוט בו. אני מנסה לשוחח איתו.”

“לשוחח עם סוס מלחמה?”

“ישנן דרכים רבות לקיים שיחה.” עילם פנה אל צידו של הסוס והחל ללטף את גבו כשהבחין שמשוהו אינו כשורה. “מישהו רכב עליו.”

“מה כוונתך?”

“הוא מזיע,” אמר עילם.

“חם היום.”

“לא, הוא מזיע כאילו הוא התאמץ,” עילם הריח את כף ידו. לא ניתן היה לטעות בריח.

“אולי בניהו הוציא אותו לאימון.”

עילם הביט מטה אל רגליו של הסוס. הן היו מאובקות מחול. רחבת האימונים שבחצר הארמון הייתה דחוסה וכבושה ממאות רגלי סוסים שרכבו עליה במשך השנים. מישהו הוציא את הסוס לרכיבה בשטח ולא טרח לנקות אותו אחר כך. מי יהיה פזיז וטיפש מספיק לעשות דבר כזה? להסתכן ברכיבה על סוס לא מאולף, שלא לדבר על זעמו של בניהו?

“יצאת מדעתך?” עילם הסתובב בזעם אל עירד ואחז בזרועו. “הו, הו, לאט לך חבר.” עירד חיקה את דיבורו הרך של עילם אל הסוס. “זה לא הייתי אני.”

“אז מי, אם כן?”

“איך אני יכול לדעת? מלבד זאת, הייתי איתך כל הבוקר ואם הסוס מזיע, כמו שאתה אומר, מי שרכב עליו עשה זאת לא מזמן.”

הייתה אמת בדברים, אבל עילם עדיין לא השתכנע לגמרי. אם יש אדם המסוגל לעשות מעשה כזה, הרי היה זה עירד. “אני נשבע שזה לא אני,” חזר עירד, קרץ בחיוך רחב והוסיף, “האם אי פעם שיקרתי לך?”

עילם הפסיק מזמן לספור את הפעמים בהן עירד שיקר לו או לכל אחד אחר, אבל התפייס מול חיוכו של חברו. אם דרכו של עילם להרגיע חיות מבוהלות הייתה קשב ותשומת לב, עירד

נהג לחלץ עצמו מכל מצב ביש בעזרת חיוך כובש. אבל שום חיוך לא יעזור אם בניהו יגלה שהסוס הוצא מתאו בלא רשות. עילם קיווה שלא מדובר באחד מנערי האורווה. בנו של המלך ובנו של אחד מחברי המועצה יוכלו לצאת מתסבוכת כזו עם עונש סביר, אבל משרת שיעשה דבר כזה, ימצא עצמו קשור לעמוד ההצלפות, וידו של בניהו לא הייתה עדינה כשאחז בפרגול.

עילם הרפה מידו של עירד והחל לצעוד בחזרה אל הארמון. הוא רצה לחזור אל קרירות החדרים, אולי לעבור קודם במטבחים ולראות אם יש משהו שניתן לקחת מההכנות לארוחת הערב. אבל עוד בטרם הגיעו אל הארמון, אחת מנערותיה של אמו ניגשה אליהם.

“אמך מבקשת לראותך,” היא מסרה לעילם בחיוך מבויש ומיהרה להסתלק, כאילו פוחדת שמא תישאל לפשר הזימון. “חדשה?” עירד ליווה את הנערה במבטו כאשר גבה התרחק מהם.

“לא במיוחד. מאז האביב,” השיב עילם. “יפה למדי,” העיר עירד ובחיוך שבע רצון נפרד מעילם ופנה לכיוון אליו הלכה הנערה.

עילם היה עדיין מוטרד מהסוס המצרי כאשר נכנס אל חדרה של אמו, שהיה מהחדרים היפים והמרשימים בארמון. ניחוח עז של צמחים יבשים ותערובות שמנים מילא את אפו. תמנע רכנה מעל שולחן העבודה שלה העמוס צנצנות זכוכית וחרס, קעריות, וכלי עבודה שונים. כאן רקחה את מיטב הבשמים ששימשו את נשות הארמון, ואותה אפפו תמיד בהילה משכרת של אזוביון ולבונה. אלו שעינם הייתה צרה, נהגו לרנן שהמלכה מערבת סמים בתמרוקיה וכך שולטת בבעלה. אך עילם ידע שאמו בסך הכול מצאה לעצמה עיסוק שימלא את ימיה. “ביקשת לקרוא לי?” שאל עילם.

תמנע הרימה את עיניה מקרש החיתוך עליו עבדה. "כן, טוב שבאת." היא ניגבה את ידיה במטלית והחוותה אל ספסל פנוי. עילם ניסה לקלוט את הניחוח שעלה מידיה שעה שהתיישבה בכיסא מהודר מולו. הוא הכיר את הריח, אך לא היה בטוח למה לשייך אותו. כל שליח שהגיע אל ממלכת יהודה ידע שאם ברצונו לרכך את ליבו של המלך מידד, עליו להביא צמחי בושם נדירים עבור אשתו, ועילם תהה אילו צמחים הגיעו עם סוס המלחמה המצרי.

"יסמין?" הוא ניסה את מזלו.

"אפרסמון," ענתה תמנע וחיוך על פניה.

אז זה הריח. מובן שעילם הריח אותו בעבר, אלא שהבושם היקר והנדיר היה שמור לאירועים מיוחדים. "לא ידעתי שבמצרים מגדלים את צמח האפרסמון."

"אלו לא הגיעו ממצרים," ענתה תמנע. "אילו מלך מצרים ישלח לי ענפי אפרסמון, אולי אשקול ברצינות את הצעת הנישואים שלו."

"נישואים? אבל ענת הובטחה כבר למלך אשקלון." לא היה לעילם ספק שאחותו תשמח לבטל את חוזה הנישואים שנחתם מול המלך הקשיש ששכל כבר שתיים מנשותיו, אך מהיכרותו עם אביו, לא היה סיכוי שהמלך יחזור בו מהסכם אליו התחייב. "ענת תתחתן עם אכיש כפי שסוכם," אמרה תמנע בעניינות. "בקשתו של שישק כוונה אל עדיה. הוא ביקש אותה עבור בנו השני."

"עדיה? היא רק בת שלוש־עשרה, ועוד לא הגיעה לפרקה." "היא תגיע בקרוב, אבל לא זה העניין. אם מלך מצרים מעוניין בברית איתנו, שיציע את בנו הראשון. בבן השני אין ערך."

עילם בלע את העלבון. לא הייתה לו כוונה להגיב על האמירה הבוטה, אך תחושת המרמור לא חמקה מעיניה של תמנע.

“אתה יודע למה כוונתי. לשישק יש חמש נשים ולכל אחת מהן די בנים כדי לדאוג למרחץ דמים על קרבות ירושה. אתה, לעומת זאת, הבן השני היחיד, שזה בדיוק מה שמלך צריך.”

ההסבר המוכר לא המעיט מתחושת החמיצות. עילם שמע את ההסבר הזה מאמו בעבר. כל מלך חייב שיהיה לו יורש. בן אחד זה סיכון, ורצוי שיהיה בן נוסף כתוכנית גיבוי למקרה שמשהו יקרה לבן הראשון. יותר מדי בנים, זה כבר מתכון לצרות, וממלכת יהודה ידעה בעברה לא מעט מהצרות הללו. בנות, לעומת זאת, אפשר שיהיו בשפע. כמה שיותר מהן, כך יהיו יותר אפשרויות לכריתת בריתות נישואים. ותמנע העניקה לבעלה את התמהיל המושלם של שני בנים ושלוש בנות. הישג שהיא האמינה כי העניק לה את הזכות להיות אשתו היחידה.

“לך, בני,” המשיכה תמנע בקולה הענייני, “ישנן שתי אפשרויות. האחת היא להתאבל על מקומך בשרשרת ולקוות שיגיע יום בו תזכה להתקדם, דבר שללא ספק ירעיל את מוחך וליבך, ויכניס איבה בינך ובין אחיך. השנייה היא להבין את יתרונות המעמד, ולהכין עצמך להיות השני למלכות, ביום בו אחיך יחזיק בכתר ויזדקק לך כאיש אמונו.”

עילם הנהן. הוא ידע באיזו מבין שתי האפשרויות הוא בוחר.

“אז מהיכן האפרסמון?”

“מירושלים.”

“ירושלים?” מה להם ולעיר המקוללת? “חשבתי שהיא חרבה.”

“העיר פצועה, אבל לא לגמרי מתה,” אמרה תמנע ואז הוסיפה בחיוך קל, “בינתיים.” על אף היותה בת בנימין שגדלה בשילה, נראה כי המלכה הייתה שותפה לבוז שרחש בעלה כלפי העיר שהייתה לסמלו המובהק של השבט הבודלן.

“מי הגיע לכאן מירושלים?”

“משלחת כוהנים. שלושה. הם הגיעו ברגל.”

עילים הביט באמו בשאלה. מה היה לכוהני ירושלים לחפש בלכיש? והאם מצבם עד כדי כך עלוב, שאפילו חמורי מסע אין להם? ואשר לאפרסמון, היה זה אחד מאחד-עשר הסממנים שהרכיבו את קטורת המקדש בירושלים. אמרו כי לעשן הקטורת ישנן סגולות מיוחדות של הגנה. גם כעת, משנבזז המקדש, ננטש ונעזב, שמרו הכוהנים על סודותיו בקנאות. "הם לא ימסרו בקלות צמח יקר וחשוב שכזה, אלא אם הם רוצים תמורתו דבר חשוב לא פחות."

תמנע הנהנה באישור.

"מה הם מבקשים?" שאל עילם.

"זאת עליך לברר עבורי. אביך נועד איתם ברגעים אלו בלשכתו. גש לשם בתואנה כי אתה מחפש את בניהו, וחזור אליי עם עדכון."

זה היה אולי תפקידו המוגדר היחידי של עילם, לשמש עיניים ואוזניים עבור אמו. אך בתפקיד זה, כך ידע, אינו היחיד. לאמו היו עוד הרבה עיניים ואוזניים בארמון.

"עליך למהר, ושים לב אם מישוהו נוסף מאזין. אולי משרת של אחד מחברי המועצה."

עילם הבחין בדוק של דאגה תחת חזותה העניינית של אמו. תמנע הקפידה לדעת כל דבר המתרחש בממלכה. היא עקבה אחר ישיבות מועצת המלך שדנו בשמירת גבולות ואיסוף מיסים, כמו גם ברכילויות המטבח, על שפחה שמצאה את עצמה במצב ביש אחרי מפגש לא זהיר עם אחד החיילים. אבל עילם תמיד הניח שהדבר נועד להזין את סקרנותה ולספק לה תחושת שליטה. לראשונה מאז שלחה אותו לרגל עבודה, חשד עילם שאמו פוחדת, למרות שכאשר הגיע אל דלת חדרה, הייתה שוב רכונה, כהרגלה, מעל שולחן העבודה שלה.

עילם עשה את דרכו אל לשכת המלך. פגישות פרטיות התקיימו

לרוב בחדר המועצה. פגישות פחות חשובות התקיימו בלשכה, שם יכול היה מידד לשבת על כיסאו המוגבה ולקבל את אורחיו כשהוא מביט עליהם מלמעלה גם כאשר הם עומדים והוא יושב, דבר שהיה שמור לנתינים חסרי חשיבות או ליריבים בעלי חשיבות גבוהה במיוחד. עילם תהה איזה משני המקרים מתרחש עכשיו.

דלתות העץ הכבדות של לשכת המלך היו סגורות ושומר עמד מולן.

“אני מבקש להיכנס אל אבי,” אמר עילם בחיקוי די משכנע של קולו הסמכותי של נעמן.

“המלך באמצע פגישה חשובה,” ענה השומר.

“אני יודע. זו הסיבה שעליי להיכנס.” אם השומר יסיק מדבריו שהוא מוזמן לפגישה, תהיה זו אשמתו של השומר. עילם לא אמר זאת במפורש, אך גם לא שיקר. את אומנות הדיבור המשתמע לשתי פנים, למד מאמו. אביו היה אדם ישיר מדי לניסוחים פתלתלים, ובעל כוח רב דיו בשביל לא להזדקק להם.

השומר היסס לרגע, אך פתח את הדלת. עילם נכנס בשקט ונעמד בצילו של אחד מעמודי הכניסה הרחבים. כפי ששיער, אביו ישב על כיסאו המוגבה. לימינו עמד נעמן, דרוך וחמור סבר. מאז קיבל את תפקידו החדשים, נראה היה כי הרצינות השתלטה עליו כליל. שום עדינות או בת צחוק לא נותרו בתווי פניו המחוטבים והנוקשים. עילם לא יכול היה להתכחש לכך שהדבר הפך את אחיו לנאה יותר, אם כי גם מרוחק. לשמאלו של מידד, ועל מדרגה אחת נמוכה יותר, עמד בניהו, ידיו השריריות משולבות מאחורי גבו בתנוחת חייל ממושמע. על רחבת האולם עמדו שלושה גברים. אחד קירח, שנראה המבוגר מבין כולם, שני בעל זקן שהגיע עד אמצע חזהו ושלישי שנראה צעיר אף מעילם. אבנטי התכלת שלהם העידו על

היותם כוהנים, אך בגדי הלבן שלבשו היו מלוכלכים, שערם היה פרוע ועל פניהם נחרשו תלמי זיעה שנחרצו באבק דרכים. אם אכן הלכו ברגל, ודאי נדרשו להם יומיים ומחצה להליכה מירושלים עד לכיש, ונראה שאפילו לא עצרו לרחוץ לפני שנכנסו אל המלך.

“זמננו אוזל, אדוני. האמצעים העומדים לרשותנו אינם חזקים מספיק,” טען הקירח.

“ומדוע שאעזור לכם?” ענה מידד. “בעבר, כשהצענו לכם עזרה, הייתם גאים מדי לקבל אותה. או שמא, חמדנים מדי.”

“זו הייתה החלטתו של אדמון,” ניסה הכוהן.

“אם זכרוני אינו מטעה אותי, נגיד ירושלים לא קיבל שום החלטה בלי כוהן שלחש על אוזנו. אצולת ירושלים הייתה חבורה של דחלילים. אתם, הכוהנים, שולטים בעיר.”

“דרשת מחיר בלתי סביר תמורת עזרתך,” התפרץ הכוהן המזוקן. “ביקשת לנצל את המצב כדי להעשיר את אוצרותיך.”

מידד פרץ בצחוק שהתגלגל באולם הגדול, וחזר כהד לעגני מקירות האבן העבים. “זמה חשבתם? שאמסור לאדמון מידע על אויביו בחינם, ואעמיד לרשותו את חיילי ללא תמורה? האם אדמון ואלו שקדמו לו לא ניצלו את יתרונם במשך כל השנים? והאם כעת, לאחר שדמו ודמם של אנשי ירושלים צבעו את נחל קדרון באדום, אינך סבור כי המחיר שדרשתי היה משתלם יותר מזה ששילמתם בסופו של דבר?”

הכוהן המזוקן השפיל את ראשו וחברו המבוגר יותר פסע צעד אחד קדימה. “אין מדובר הפעם באוצרות ובזהב. אם לא תבוא לעזרתנו, נפסיד כולנו. התהום אינה מבחינה בין אדם לאדם ובין ממלכה לממלכה.”

עילים נדרך במקומו מאחורי העמוד. התהום? הוא זכר את סיפוריו של מורהו הזקן על תיאמת בת דמות הנחש, שדמעותיה יצרו את ארבעת הנהרות הגדולים. את האגדה על

המבול ששטף את הארץ מלמעלה בזמן שהתהום באה לעזרתו מלמטה, והחריבה את העולם במים. אך מזה שנים שהיא שוכנת במעמקי האדמה.

“ומדוע שאאמין לכם?” שאל מידד.

הכוהן הקירח הוציא מכיסו בקבוקון קטן מזכוכית כחולה. בניהו ניגש אליו, לקח את הבקבוק והעבירו לידו המושטת של מידד. ממקום עומדו לא יכול היה עילם לראות את טיב הנוזל שבבקבוק, אך ברגע שמידד פתח את מכסה השעווה, נתמלא האולם בריח חזק של מלח, גופרית ורקב. כל הנוכחים מיהרו לכסות את אפם ופיהם, אפילו הכוהנים שידעו למה לצפות. אילו היה מתבקש עילם לתאר את ריחו של המוות, היה בוודאי מתארו כך. קיבתו התהפכה ותחושת מחנק לפתה את גרונו, כאילו ריאותיו התמלאו מים. החדר החל להתערפל מול עיניו אבל אז סגר מידד את הבקבוק והאוויר הצטלל שוב. לפי ארשת פניהם של אביו, של אחיו ושל בניהו, הבין עילם כי הוא אינו היחיד שהרגיש את אימת החנק. ידו של מידד האוחזת בבקבוק רעדה, ומבטו היה תערובת של זעם ואימה שעילם לא ראה על פניו של אביו מעולם. “מה, בשם האלוהים הגדול, הדבר הזה?”

“כפי שאמרתי, חזר הכוהן, “זמננו אוזל.”

3

צללים עמומים

סעודת הערב הייתה עגומה. אף ששלושת האורחים מירושלים נשארו ללון בארמון והוזמנו להצטרף לארוחה, לא ניתנה כל הוראה להתייחס אליהם כאל אורחי כבוד. אף מגן לא הוזמן להנעים את זמנם של הסועדים, והתפריט כלל את נזיד הבשר הרגיל ולחם בלבד. כשהיה עילם צעיר יותר, פעם אחת חזר עם עירד מאחת מההרפתקאות שלהם לאחר שהוגשה ארוחת הערב. בזעפו, הורה מיד לבנו הסורר ללכת מייד לחדרו, ולא התיר למנהלת המטבחים לתת לו משאריות הארוחה. אבל עירד משך בשרוולו ולחש על אוזנו כי אצלו בבית בוודאי עוד לא סיימו לאכול, וכך התגנבו השניים מהארמון כדי לסעוד על שולחן אביו של עירד. עילם גדהם אז לגלות, כי בביתו של עירד מוגשים לשולחן מאכלים שבארמון נראו רק באירועים חגיגיים ורשמיים - בשר שליו, ביצי יונה שלוקות ופירות משומרים. אומנם משפחתו של עירד הייתה מן המכובדות שביהודה, ואביו החזיק מושב במועצת המלך, אך כיצד זה שיועציו של המלך אוכלים אוכל משובח יותר מזה שאוכל המלך עצמו? כששאל את אמו על כך, הסבירה

שהמלך מאמין כי עינוגי גוף מחלישים את הרוח. לעילם לא היו תלונות לגבי האוכל. הנזיד היה עשיר ובושל היטב, והלחם היה טרי, אבל מבטיו המוטרדים של המלך וארשת פניו הקודרת העכירו את האווירה באולם האוכל. נעמן נראה קודר לא פחות. בניהו נראה גם הוא חמור סבר, אך לא היה בכך חידוש, זו הייתה הבעתו הרגילה. היחידה שהצליחה להסוות היטב את דאגותיה הייתה תמנע שישבה עם הנשים ושמרה על הבעה קלילה ונינוחה. עילם נדהם מהאופן בו עשתה זאת. רק לפני שעה קלה מסר לה את הדברים ששמע, וכעת היא חייכה בתגובה למשהו שאמרה ענת. עילם היה מעדיף לשבת עם הנשים באותו הרגע ולו כדי להתרחק מן המועקה שאפפה את אביו כמו עשן סמיך. באותו רגע, כאילו שמעה את מחשבותיו, התרוממה נעמה מהכר עליו ישבה בעזרת הנשים והתקרבה אל עילם בצעד קליל.

“ועל מה ולמה אתה קודר כל כך הערב?” היא שאלה בזמן שהתיישבה לידו, דוחפת אותו מעט הצידה כדי שיעשה לה מקום על הכר שלו. “אבא כועס על נעמן, זה ברור. תראה איזה מבטים הם מחליפים כל הערב. אני מתערבת איתך שזה קשור לשלושת הקישואים האלו שיושבים שם.” היא החוותה בסנטרה אל עבר שלושת הכוהנים שישבו בקצה האולם ונראו עגמומיים לא פחות. כשהתבונן בהם שוב, הם אכן נדמו לעילם כמו שלושה קישואים שנתקעו בערוגה של פרחים.

“אם תמשיכי לזקור את הסנטר שלך כך, יהיה לך סנטר ארוך יותר משל צפנת,” הזהיר אותה עילם והקיש בחיבה על סנטרה המורם של אחותו.

“המכשפה הזקנה נולדה עם הסנטר הזה, והוא נראה ארוך כל כך בגלל היבלת האימה שצמחה עליו. והשערות שצומחות על היבלת.”

“אני מקווה שאמא לא שומעת אותך מדברת עליה כך.” צפנת

אכן הייתה מכשפה נוראה, אך היא הייתה האומנת של תמנע, והגיעה איתה משילה אל ארמונו של מידד, כשתמנע נמסרה לו לאישה. הקשר בין שתי הנשים היה יותר מקשר בין משרתת לגבירתה.

“נו, אתה מתכוון לגלות לי?” נעמה תקעה בו מרפק.
 “לגלות לך מה?”

“למה אבא כועס על נעמן? הקישואים הציעו לו עסקה גרועה והוא חתם עליה? הם הציעו לו עסקה טובה והוא לא חתם עליה?”

“לאט לך, אחות קטנה. את ממהרת מדי להסיק מסקנות. אבא לא כועס, הוא מוטרד. ואת צודקת בכך שזה קשור לקישואים.”
 “נעמה הייתה יכולת מיוחדת להבחין בכל שינוי קטן שהתרחש בארמון, אך היא עדיין חסרה את המיומנות להבין את משמעותם של השינויים. עילם תהה עד כמה אמו מודעת לכישרון המסוים הזה של בתה הסקרנית.”
 “מה מטריד אותי?”

“את זה איני מתכוון להגיד לך.”

נעמה עיקמה מולו את אפה. “בגלל שאתה לא יודע.”
 עילם חייך נוכח ההקנטה. אם נעמה חושבת שאינו יודע, מוטב כך. אחרת ודאי תלך אחריו בכל רחבי הארמון ותפציר בו עד שייכנע ויספר לה. נעמה הושיטה את ידה והכניסה לפיה חתיכת לחם טבולה בחומץ מצלחתו של עילם.

“את לא גדולה מדי בשביל לשבת בשולחן הגברים?”

נעמה משכה בכתפיה. “אני רק בת אחת-עשרה. אם עדיה החליטה על דעת עצמה שהיא כבר אישה, זו בעיה שלה.”
 “היא תהיה אישה בקרוב,” החווה עילם. אמו כבר חושבת על הסכם נישואים עבורה. אם כי מהיכרותו עם תמנע, הניח עילם כי היא בוודאי חושבת על הסכמים שכאלו גם עבור בתה הצעירה יותר. הדבר העביר צמרמורת בגבו. נישואיה

הקרובים של ענת לא הטרידו אותו. הוא יכול היה לדמיין את אחותו השקולה והדעתנית מנהלת את חצרה בתבונה מחושבת, ממש כפי שעשתה תמנע. עדיה, לעומתה, הייתה בריה עדינה ושברירית. לא לחינם דחתה תמנע את הצעתו של שישק, עדיה לא הייתה בנויה לחיים בארמון מלא תככים. ואילו נעמה הייתה עניין אחר לגמרי. עילם לא רצה לחשוב על היום בו ייאלץ להיפרד ממנה.

“יש לי משהו בשבילך,” אמר עילם כדי לשנות את נושא השיחה.

עיניה של נעמה נדלקו באחת. “מגילה?”
 “שתיים.”

“היכן הן?” נעמה כבר זינקה על רגליה.

“לאט לך, קטנה,” עילם משך אותה בחזרה אל הכרית. “הן בחדרי. הן הגיעו עם המשלחת המצרית, ושמעיה חשב שעליי ללמוד אותן. אולי גם את תמצאי בהן עניין.” לעילם לא היה ספק שכך יהיה. נעמה מצאה עניין בכל דבר שנכתב. הצמא שלה לידע היה בלתי גדלה, ולא פעם התלוננה באוזניו על כך שנמנעת ממנה ההשכלה השמורה לבנים. תמנע אומנם לימדה את בנותיה את תורת הצמחים שכה אהבה, אך נעמה לא נתנה ליבה לרקיחת בשמים ומשחות המיטיבות עם העור. היא נהרה אל מגילות דברי הימים והמדע. שתי המגילות שנחו בחדרו של עילם עסקו בחקר גרמי השמיים. האחת הכילה חיבור המחשב את מסלולו של כוכב חמה, והשנייה עסקה בכוכב נגה.

“אביא לך אותן מחר,” הבטיח עילם.

“מדוע לא הערב?”

“משום שהערב כבר מאוחר, ואמא מסמנת לך לגשת אליה.”

עילם הסב את תשומת ליבה של אחותו למבטיה של תמנע. נעמה התרוממה באי רצון וחזרה אל הנשים שהחלו לעזוב את אולם האוכל. גם מידד קם ללכת, ובכך סימן את סופה

של הסעודה. עילם התכוון לפרוש לענייניו כשאחד המשרתים ניגש ולחש על אוזנו שאביו מבקש לראותו בחדרו. בשעת ערב כזו היו מסדרונות הארמון חשוכים, ורק לפידים ספורים האירו את דרכו של עילם. מאז שיצא מחדרה של אמו שכח את הסוס המצרי. הדברים ששמע והרגיש בזמן שצוות מאחורי העמוד היו מטלטלים דיים כדי להרחיק מליבו כל דבר אחר, אולם עכשיו חזר ועלה בו החשש שבניהו הבחין כי מישוהו לקח את הסוס, וכי החשד נפל על עילם. הוא הרי נשלח אל האורווה במצוותו של בניהו. אבל איך יסיר מעליו את האשמה מבלי לסכן את אחד המשרתים? עד שהגיע אל דלת חדרו של אביו כבר שקל לקחת על עצמו את האשמה ולשאת בתוצאות, אף שהן עלולות להיות קשות, בהתחשב במצב רוחו הנוכחי של מידד.

עילם ציפה למצוא בחדר את אביו בלבד, אבל גם נעמן ובניהו היו שם. בנוכחותו של המאמן לא הייתה כל הפתעה, ודאי הוא זה אשר בא לדווח על חשדותיו. אך מדוע נעמן נכח בחדר? הפעמים היחידות בהן עילם ונעמן עמדו שניהם יחד מול נזיפותיו של מידד, היו כאשר הם נתפסו במעשי משובה, ועילם לא הצליח להיזכר מתי הייתה הפעם האחרונה שמשוהו כזה קרה. אבל יותר מהכול הופתע למצוא בחדר את שמעיה. בניגוד לבניהו, שנראה כי לעולם אינו מרוצה מביצועיו של עילם, המלומד הישיש דווקא חיבב אותו, ורק לעיתים נדירות נזף בו. ספרים ומגילות, שעילם סבר כי שייכים לשמעיה, היו מפוזרים על השולחן שלפני אביו. את חלקם הכיר עילם משיעוריו, חלקם היו זרים לו והאותיות עליהן נראו עתיקות וסתומות.

אביו, כהרגלו, לא הלך סחור סחור. "האם אתה יודע מדוע קראתי לך?"

אם עד לאותו הרגע חשב עילם שהוא יודע, נוכחותו של

שמעיה ומגילותיו הבהירה לו שמדובר במשהו אחר לגמרי. "שלושה כוהנים הגיעו לכאן היום מירושלים." המשיך מידד. "כך ראיתי בסעודת הערב," ענה עילם.

"הם הביאו איתם את זה," מידד הניח על השולחן שלפניו את בקבוקון הזכוכית הכחול וגופו של עילם נדרך באחת, מכין עצמו לצחנת המוות שבוודאי תבוא. היה לו די בהתנסותו הקודמת. אך באולם הגדול הוא עמד רחוק, מוסתר על ידי עמוד, ואילו עתה רק פסיעות ספורות הפרידו בינו ובין הבקבוק הקטן. ואכן, ברגע שהסיר מידד את המכסה, היכו המלח והגופרית בנחיריו של עילם בעוצמה שסחררה אותו. הוא אחז בשולחן שעמד בינו ובין אביו כדי לייצב את עצמו ונאבק בבחילה שעלתה בגרונו. צלילים עמומים, כמו זרמי מים, מלאו את ראשו ואטמו את אוזניו לכל רחש אחר. מידד השיב את המכסה למקומו כמעט שנייה לאחר שפתח אותו, אך די היה בזמן מועט זה כדי לערער את שיווי משקלם של כל הנוכחים בחדר. שמעיה, שעד אותו רגע לא אמר דבר, השתעל אל תוך מטפחת שתמיד החזיק בידו, וכל גופו רעד.

"מה הדבר הזה?" שאל עילם, נזהר שלא להסגיר את התגנבותו לשיחתם הקודמת, וסקרן לראות מה ממה ששמע בהיחבא יבחר אביו להגיד לו.

"טעימה מהתהום," ענה מידד.

"התהום כלואה בבטן האדמה, לא כן?" עילם הביט בשמעיה, מקווה כי יהיו בפיו דברי הרגעה.

"כך חשבנו, אך הכוהנים טוענים כי התהום מאיימת לעלות." "כיצד?"

שמעיה הושיט אל עילם את אחד הספרים. עילם זיהה אותו - סיפורה של תיאמת.

"התהום הייתה כלואה תחת אבן השתייה בעזרת חותם עתיק," הסביר שמעיה, "אבל כשהאשורים עלו על ירושלים

ובזו את אוצרותיה, הם לקחו איתם גם את החותם. “איזו תועלת יש להם בחותם?” מי יהיה טיפש דיו להעיר את התהום מתרדמתה?

“אולי הם חשבו שיוכלו להשתמש בו לצורכיהם.” עילם חשב על מה שלמד בשיעוריו, מגילות המתארות גבולות, דרכים ומקומות יישוב, על ממלכת אשור הפורה היושבת בין שני נהרות. ארץ בה לא חסרים מים לעולם. דבר שנדמה כפלא עבור מי שגדל כל חייו בארץ יהודה, הנשענת על בורות מים ומי שיטפונות. בין הסהר הפורה של ממלכת אשור ודלתת היאור של מצרים, ישבה לה הרצועה הכנענית, הנתונה לחסדיהם של הגשמים. “מה יש לארץ עשירה במים לבקש מחותם הסוגר את התהום?”

מידד נשען לאחור בכיסאו ושילב את ידיו בחיקו. היו אלו ידיים חזקות של לוחם, שקנה את ממלכתו באמצעות פיקחות ושלטיטה בחרב. “חשוב על כך, בני.” עילם הביט באחיו, אך נעמן נראה אובד עצות כמוהו. “אם אתה זוכר משהו מלימודיך, העיר שמעיה, תוכל לומר מה קרה בפעם הקודמת שהתהום עלתה?”

הוא זכר את לימודיו. מבול, תהום רבה, מים שאין להם גבול ואין להם סוף. “העולם נחרב.” אמר עילם והביט שוב אל עבר הבקבוקון הכחול שעמד על השולחן. אף שהיה סגור, הוא עדיין יכול היה להרגיש את אימת החנק והמים הממלאים את הריאות. “אבל אם התהום תעלה, העולם כולו בסכנה. האשורים אינם מבינים זאת?”

עתה היה זה נעמן שענה. “לאשור ישנם הרים גבוהים כדי להינצל. הם ינוסו לשם, ימתינו שהעולם כולו יוצף ואז יוכלו לכלוא שוב את התהום ולשלוט על כל הארץ.” נראה שנעמן כבר חושב כמו מלך. עילם קרא סיפורים על

ממלכות שקמו ונפלו, על מלכים אדירים שיצאו למסעות כיבוש חובקי עולם, הוא ראה את אביו מתכנן מהלכים, רוקם בריתות ומנהל קרבות שמטרתם לחזק ולהרחיב את ממלכתו. השאיפה לעוצמה ושלטון לא היו זרים לו, אך מעולם לא חשב שיש מי שירחיקו לכת עד כדי החרבת העולם, בשביל להגדיל את שלטונם.

“האשורים בזזו את ירושלים לפני שנה. מדוע באו הכוהנים רק עכשיו?”

“משום שהם גאים וחמדנים,” אגרופו של מידד שוב הוטח, הפעם בשולחן. שתי מגילות נפלו לרצפה. “אם היה זה עניין של בני בנימין בלבד, הייתי משאיר אותם לגורלם, אך אם מה שהם אומרים נכון, כולנו עומדים בפני סכנת כליה.” עילם ראה את אביו כשהוא שרוי במצבי רוח קודרים לא פעם. סיפורים על גביעי יין שנופצו בחמת זעם, על חניתות שהושלכו בחרון אל הקיר במהלך ישיבות מועצה, הסתובבו במסדרונות הארמון כמו נערי מים שמילאו אגני רחיצה.

“הדרך היחידה להשיב את החותם, היא להילחם באשור,” קבע מידד. “אך לבדנו לא נוכל לעשות זאת.”

“מצרים?” שאל נעמן. למצרים היה הצבא החזק ביותר באזור. מרגליו של מידד דיווחו על שלושת אלפים מרכבות ברזל וקרוב לעשרת אלפים פרשים רכובים. אפילו לאשור לא היה צבא כזה.

“שישק יבקש בתמורה מחיר שאיני מתכוון לשלם,” ענה מידד בתקיפות.

עילם הבין. אם מלך מצרים יילחם עבורם, הוא ינכס לעצמו את ממלכת יהודה כולה. “מה בדבר מסדר החשמונאים?” שאל עילם. האגדות על המסדר הפליגו בשבחם של הכוהנים הלוחמים היושבים בבית חורון, שאימוני גוף מפרכים ואימוני נפש מפרכים לא פחות, עם שליטה בתורת הרזים, הפכו אותם

ללוחמים הטובים ביותר.

“דבר לא נותר ממנו,” קבע מידד נחרצות. “המסדר לא קיים יותר. עלינו לפנות לבני יוסף.”

בני יוסף ובני יהודה היו קרובים בעבר. שתי הממלכות נפרדו מאותה אומה ישראלית קדומה, אך במשך שנים לא התקיימו קשרים בין הממלכות, ממש כפי שבני בנימין הפרישו עצמם, הן מיהודה והן מיוסף, עד כי נדמה שמדובר בעמים שונים. אם הוזכרו בני יוסף, היה זה לרוב בהקשר של בוז ולעג לגינוניהם המעודנים ולהרגלם לסלסל בשערם.

“מלך הצפון מעדיף בריתות על פני מלחמה,” העיר נעמן.
 “נצטרך לשכנע את עזריאל שבריתות לא יועילו כאן,” ענה מידד.

“כל תנועה שלנו צפונה תעורר את חשדנותם של האשורים,” אמר בניהו.

“בגלל זה עלינו להגיע אליו בשקט עם משלחת קטנה ומהירה.”

נעמן נעמד. “אצא עם שחר, אוכל להגיע למגידו בתוך שלושה ימים.”

אך מידד אחז בידו של נעמן והושיב אותו בחזרה בתקיפות. “אתה תישאר כאן.” מידד היישיר את מבטו אל עילם, “נשלח אדם שאינו בעל תפקיד, אך ללא ספק מייצג את המלך. מישהו מאומן ברכיבה, שיוכל לעשות את הדרך במהירות. אדם שאני יכול לסמוך עליו ושחסרונו בארמון לא ימשוך תשומת לב.”

ארבעה זוגות עיניים כוונו עכשיו אל עילם, אך הוא לא היה בטוח ששמע את אביו נכונה. האם מידד מתכוון לשלוח אותו למגידו? הוא לא נושא באף תפקיד רשמי, אך הוא בנו של המלך. על אף נזיפותיו הרבות של בניהו, וחרף רשלנותו שהביאה לפציעתו של להב, עילם אכן היה רוכב מוכשר, ואין ספק כי איש לא יפגע מהעדרו. אך המחשבה כי אביו סומך

עליו מספיק בשביל להפקיד בידו משימה כזו, הייתה כמעט בלתי נתפסת. אביו מעולם לא סמך עליו בשום עניין. עילם נדרש להתמיד בלימודיו ובאימוניו, להפגין שליטה בהכרת דרכים, בניווט על פי כוכבי השמיים, ברכיבה ובשימוש בכלי נשק שונים, אך היה זה תמיד נעמן שהתבקש להפגין את יכולותיו עבור דברים ממשיים בעלי חשיבות. היכולות של עילם היו רק בגדר השכלתו המכובדת של נסיך.

“יש לך יום אחד להתכונן, ואני מצפה שתנצל היטב כל רגע ממנו,” מידד לא הסיר את מבטו הנוקב מעילם. “בניהו יכין וילווה אותך.”

“נצטרך איש נוסף,” העיר בניהו.

“בחר לך מי מהנערים שבארמון,” ענה מידד.

“הייתי מעדיף לבחור חייל מהמשמר, מלכי,” אמר בניהו. כאיש צבא ותיק, אמונתו בדרכי שלום מעולם לא הייתה חזקה. הוא לא יצא לדרך בלי אנשים מיומנים ברכיבה ובחרב.

“כרצונך,” הפטיר מידד והתרומם מכיסאו להכריז על סיום הפגישה. הוא עקף את השולחן, הניח את ידו הגדולה על כתפו של עילם. “אל תאכזב אותי, בני. הרבה מוטל על הכף.”

4

מחיר שש שנים

שני עיטים ריחפו בשמיים במחול מעגלי מהפנט. אלה הביטה בהם ממקום מושבה ליד המעיין, רגליה טבולות במימיו הקרירים. המגפיים שלקחה מבית הגבירה אומנם היו טובים לאין ערוך מסנדליה הישנים, אך קטנים מדי למידותיה, ואחרי יומיים של הליכה בלתי פוסקת, התכסו רגליה בשלפוחיות כואבות. אם תמשיך כך, יעלו הפצעים מוגלה. אילו רק הייתה יכולה להתחלף עם העיטים ולדאות על זרמי האוויר החמים, חופשייה וקלה.

היא הכניסה את ידה עמוק אל המעיין ודלתה אדמה מן הקרקעית. מישאל לימד אותה איזה טין מתאים לסגירת פצעים. האדמה הבוצית בין אצבעותיה לא הייתה שייכת לסוג הזה. היא תאלץ להסתפק בעלי המרווה שצמחו על גדת המים. בעזרת מכתש ועלי הנחושת שהחזיקה בתיקה, כתשה את העלים עד שהיו למשחה סמיכה ואז מרחה אותה על השלפוחיות הצורבות. אחר כך רחצה את פניה ומילאה את חמת המים שלה. האם להמשיך להתקדם או להישאר על יד המעיין למשך הלילה? הרגליים ביקשו מנוחה. הלב ביקש

להגדיל את המרחק מירושלים כמה שיותר. לבסוף ניצחו הרגליים, לא משום שהיו פצועות יותר מהלב, אלא בגלל זוג רועים שעברו באחו שמתחת למעיין בחיפוש אחר מעט העשב הירוק שאולי נשאר בשלהי תקופת הקיץ.

הרועים התיישבו תחת עץ דומים בזמן שהכבשים רעו בנחת. רק שלא יחליטו לגשת אל המעיין, חשבה. אם יבחינו בה, בוודאי יבקשו לדעת מאין באה ולאן פניה, ומי יודע מה יחליטו לעשות בה אם תשובותיה לא יניחו את דעתם. אלה הסתתרה מאחורי שיח הפטל והקשיבה לפטפוטיהם של הרועים. את תוכן שיחתם לא הצליחה לשמוע, אך אוושת קולם הגיעה עד אליה. כבשה אחת החלה לטפס לכיוונה. אלה חששה כי האחרות עלולות לבוא בעקבותיה. אם תבהיל אותה, יחשדו הרועים כי שועל או זאב במקום ויקומו לגרש את החיה הרעה. אם תניח לכבשים להתקרב, יעלו הרועים לאסוף אותן.

הכבשה הגיחה מאחורי השיח והתקרבה אל המעיין, מרחרכת בחרטומה אחר המים המתוקים. אלה הצטנפה בתוך השיח ונדמה כי הכבשה כלל לא הרגישה בה. כבשים אינן חיות בר. הן מורגלות בריחם ובקרבתם של בני אדם. מלידה אולפו לחשוב כי בני האדם הם מיטיבים הדואגים להן למזון, למחסה ולהגנה מפני חיות טרף. משום כך לא יחשדו באף אדם, גם כאשר הוא אווז בידו סכין שחיטה. אף כבשה לא תעזוב את העדר ותמלט מפני הסכין המונפת מעל צווארה. כבשים הן פתיות.

אלה הביטה בכבשה השותה מים. כבשה נוספת החלה לעלות בכיוון המעיין ומייד שתיים נוספות צעדו בעקבותיה. אחד הרועים קרא אליהן שיחזרו.

“יש שם מעיין,” אמר לו חברו, “הן רוצות לשתות.”
 “זה מעיין קטן. רק שתי כבשים יכולות לעמוד לידו. עדיף שישתו מהשוקת שליד הבאר, אחרת נשאר כאן עד הלילה.”

“שאלך להביא אותן?”

אלה שמעה את צעדיו של הרועה מדלגים על האבנים החמות. היא נכנסה עמוק יותר אל תוך השיח, קוציו ננעצים בבשרה. הכבשים התעלמו מקריאותיו. עוד רגע ויגיע מאחורי השיח וימצא את אלה לכודה בסבך בלי יכולת לברוח. היא תפסה אבן קטנה והשליכה אותה על אחת הכבשים. הכבשה פלטה פעיית בהלה ונסוגה לאחור. אלה השליכה אבן נוספת ועוד כבשה התרחקה משפת המעיין.

“מה קורה שם?” שאל הרועה שנשאר עם מרב העדר. כעת הבחינו הכבשים במנהיגן ונענו לקריאותיו.

“משהו הבהיל אותן. אולי נחש.”

כן, חשבה אלה בליבה, נחש.

“מוטב שתرد לכאן,” קרא הרועה מלמטה ואלה נשמה בהקלה כששמעה את הצעדים המתרחקים ממנה. היא נותרה ספונה בתוך קוצי הפטל עד שהרועים החליטו כי הגיעה השעה להתקדם עם העדר. כשיצאה סוף סוף, היו איבריה תפוסים וכואבים והשעה כבר הייתה מאוחרת מדי בשביל להמשיך בדרך. היא הדליקה מדורה קטנה והביטה בירח העולה עד שהעיפות סחפה אותה לשינה טרופה.

האבק התערבל סביב רגליה היחפות בעודה צועדת בשביל היורד אל הכפר. גם הלילה התעוררה בבהלה מתחושת חנק משתקת וצחנת מעמקים. היא חיכתה לשחר, לאור ראשון ואז החלה לצעוד לכיוון הכפר שלמרגלות הגבעה. היא הייתה מעדיפה לעקוף אותו ולהמשיך לדבוק בדרכים צדדיות, אבל האוכל שלקחה איתה אזל. אולי תוכל להחליף כמה מן המשחות שלה בתמורה ללחם ותמרים. אם יתמזל מזלה, יימצא בכפר סנדלר שתוכל למצוא אצלו מגפיים מתאימים בתמורה למגפי הגבירה.

בתחילת מסעה עוד הכירה את הדרכים. אומנם לא הלכה בהן מאז עזבה את ביתה לפני עשור, אך נדמה כי רגליה זכרו את אשר ליבה ביקש לשכוח. ביום הראשון לצאתה מירושלים חלפה על פני התפצלות מוכרת. אם הייתה ממשיכה מעט מזרחה, הייתה מגיעה לכפר הולדתה. הפיתוי לעשות את הדרך אל בית הוריה היה גדול, אך אלה הדחיקה אותו. אביה מכרה פעם אחת ואין ערובה לכך שלא יעשה זאת שוב. עשר שנים עברו מאז, אך הזיכרון עדיין חי בראשה. היא זכרה את אביה מושיב אותה על העגלה. זכרה את הצרור הקטן שהחזיקה בידה. שנים מאוחר יותר תהתה מה היה באותו צרור, שכן חפצים פרטיים לא היו לה. אולי הייתה שם צידה לדרך. אולי לחם ותמרים. אולי ריקי שיבולת שועל ודבש. היא אהבה את הרקיקים הזהובים שהטבחת הייתה מכינה בבית האדון, אך לא זכרה אם גם אמה הכינה כאלה. מעט מאוד זכרה, ותהתה מדוע המעט שנצרב בזיכרונה נבחר על פני כל הדברים האחרים שהייתה יכולה לזכור. אילו ניתנה לה האפשרות לבחור, הייתה מבקשת לזכור את החיבוק האחרון שקיבלה בטרם צאתה לדרך, את מילות הברכה והניחומים, אבל בכל עת שביקשה לדלות זיכרונות אלו, מצאה במוחה ריק ואפלה. אולי מפני שהדברים צללו במעמקי השכחה ואולי מפני שלא התרחשו כלל.

אלה זכרה את אביה מאיץ בפרדה שתצא לדרך, וזכרה את הכרזתו הקודרת, "הגענו לירושלים". הם נכנסו מבעד לשערים הגדולים שנפערו בחומה הגבוהה כמו לוע של נחש עקלתון מסיפוריו של עזרא, מספר הסיפורים הגידם שהיה מדדה ברחובות הכפר ומושך קהל שומעים בתמורה למטבע או לקערת נזיד. שעריה הפעורים של ירושלים בלעו את העגלה כמו הייתה אונייה בלב ים, ומה שנגלה לעיניה מעבר לאותם שערים, לא דמה לשום סיפור ששמעה קודם. הרחובות המרוצפים הדהדו את קולות צעדיהם של אנשים

רבים משתוכל אלה לספור. חנויות ודוכנים נצבו משני צידי הדרך וסוחרים ורוכלים קראו וצעקו בהמולה שהתערבלו בה צבעים וניחוחות שונים ומגוונים. הכול זו והמה. אלה נאחזה בשולי העגלה, מבקשת לקבל אחיזה יציבה בזמן שענייהו שתו בצמא את המראות.

אביה עצר את העגלה ליד אחת החנויות. "חכי כאן", הורה לה, ואסף בידיו הגדולות שני גלילי אריג עשוי צמר שאמה הכינה.

"אבל אני רוצה לראות", ביקשה אלה. מה בדיוק רצתה לראות, זאת לא ידעה, הכול נראה כל כך עשיר ומזמין ומעניין יותר מכל מה שהכירה בשבע שנותיה.

"חכי כאן", חזר אביה בקול קשה.

המוכר מהחנות יצא לקראתו, "אבידן בן אילון. מה מעשיך בירושלים?"

"הבט בשני אלו." ענה אביה והושיט למוכר את האריגים.

המוכר עיווה את פניו בעלבון מעושה, "מחצית שנה לא מראה את פניו בירושלים, וכאשר הוא מגיע לבסוף, לא אומר שלום ולא טועם דבר, רק ניגש היישר לעסקיו. לא לימדו אתכם, בני בנימין, קצת הלכות נימוסים ודרך ארץ?"

"ולא לימדו אתכם, בני יוסף, להבחין בין זמן למלאכה וזמן לתענוגות?" סנט אותו אבידן.

"זה בדיוק הדבר שאינכם מבינים," ענה לו המוכר, "לא תמיד חייבת להיות הבחנה בין השניים."

המוכר בחן את האריגים, מישש והפך. לבסוף הציע שישה מטבעות נחושת.

"שישה בלבד עבור כל אריג?" שאל אביה בקול שאמור היה להישמע נעלב. אלה ידעה שאביה מעמיד פנים. כשהיה נעלב באמת, אם מישהו העיר על מצב גג ביתם, שלעיתים טפסף דרכו גשם אל תוך הבית, או על שמלת הפשתן הבלויה שהיה

לובש גם בימי שבת וחג, היו פניו מתקשחים ונאטמים, כאילו נשמתו פרחה ורק קליפת הגוף נותרה.

“שישה עבור שניהם יחד.” ענה המוכר.

העלבון המזויף התחלף בכעס אמיתי. “זו אריגה צפופה ואיכותית.”

“זה צמר פשוט,” ענה המוכר, “אילו היית מביא לי אריג צבוע, הייתי משלם לך יותר.”

“אריג צבוע,” סינן אביה בבוז, “לשם מה לכם אריג צבוע?”
 “זה מה שדורשים אנשי ירושלים,” ענה המוכר בהתנצלות.
 “תרצה למכור אותם, או לא?”

אביה חכך בדעתו, אבל התבוסה כבר הופיעה על פניו. בראש מושפל נטל את ששת המטבעות ודחף אותם במהירות לחגורתו, כאילו היו דבר שיש להתבייש בו.

המוכר שהבחין בעלבון ניסה לפייסו, “האריגה אכן טובה. היית יכול להביא לי עוד. חבל שעשית את כל הדרך עבור שני אריגים בלבד.”

“לא הגעתי עד לירושלים עבור מכירת האריגים. יש לי סחורה אחרת למכור.”

“ומה היא אותה סחורה? אולי אתעניין בה גם אני.” ניסה המוכר.

“לסחורה הזו כבר יש קונה.” ענה אביה וחזר אל העגלה. אלה הביטה סביב על העגלה. שום סחורה נוספת לא הייתה שם. “איזו סחורה נוספת, אבא?” היא שאלה. אבל אביה לא ענה, רק הביט אל הדרך ודרבן את הפרדה קדימה. הוא המשיך לשתוק ולא ענה על אף אחת משאלותיה, עד הגיעו אל בית האדון.

מעולם לא ראתה עד אז בית גדול כזה. בכפר בו גדלה היו רק בקתות אבן קטנות, בנות חדר אחד או שניים. אך בית האדון היה כולו חדרים, חדרים, מידת כל אחד מהם גדולה דיה להכיל

בית שלם, הן ברוחב והן בגובה. החדרים השונים הקיפו אולם מרכזי שאלה נדרשה להטות את ראשה כדי לראות את קצה תקרתו הגבוהה, המוחזקת על ידי קורות עץ אדירות, וחלונות צרים אפשרו לאור השמש להאיר את החללים המרווחים.

האדון קיבל את פניהם על כיסא מרופד עם מסעד רחב. סביב החדר עמדו כיסאות נוספים, אך אביה לא הוזמן לשבת. הוא נותר עומד בזמן שהאדון בחן אותו ואז את אלה.

“בריאה?” שאל האדון.

“לא חלתה מעולם,” אמר אביה, “והיא גם חזקה מכפי שהיא

נראית.”

אלה תהתה האם אביה מדבר על הפרדה הרתומה לעגלה.

אבל אם ימכור את הפרדה, כיצד יחזרו הביתה?

“בת כמה?” שאל האדון.

“שבע,” ענה אביה.

אלה ידעה שזה לא נכון. היא לא ידעה את גילה המדויק של הפרדה, אך זכרה את היום בו נולדה. למה שאביה ישקר, זאת לא הבינה.

“נראית צעירה יותר,” חיווה האדון, מלטף את זקנו באצבעות עטויות טבעות. אלה ספרה שלוש. אחת מהן משובצת אבן אדומה.

“היא בת שבע.” חזר אביה.

“חבל. אם היא בת שש תקבל עבודה שווי של שש שנים.”

אלה הביטה באביה וראתה את לסתו מתהדקת. לבסוף השפיל

את מבטו ואמר כמעט בלחשיה, “היא בת שש.”

האדון חייך בסיפוק וחשף שורת שיניים עקומות. לאלה הוא הזכיר תיש זקן. היד עטוית הטבעות שלפה ארנק עור שהושלך אל עבר אביה ללא אזהרה ונפל לרגליו. האדון הוסיף לחייך את חיוך התיש שלו בזמן שאביה התכופף והרים את הארנק ביד רועדת. “שש שנים.” הוא אמר.

“שש שנים”, חזר האדון, “אתה מזומן לספור את הכסף.”
 היד על הארנק הוסיפה לרעוד. אביה לא פתח את הארנק
 ולא ספר את הכסף, רק תחב אותו לחגורתו, בדיוק כפי שעשה
 לששת המטבעות מסוחר האריגים. “זה יהיה ביתך מעכשיו,”
 אמר לה מבלי להביט בה.

אלה לא הבינה, אך לא הוצע לה שום הסבר. גם דברי פרידה
 לא הוצעו. אביה נפנה ממנה ויצא מהחדר. לרגע קט הצליחה
 אלה לראות את פניו. הן היו חלולות ואטומות, כמו קליפה
 ריקה. וזאת הייתה הפעם האחרונה שראתה את אביה. הוא
 לא בא לתבוע את חזרתה כשהייתה בת שתיים-עשרה, כנהוג
 ומקובל בקרב השפחות העבריות, וגם לא שנה אחר כך. האם
 האדון שילם לו על כך או לא, זאת לא ידעה, אך היא ידעה
 שאם תופיע על מפתן דלתו של אביה, הוא עלול להשיבה
 לבית הגבירה, היישר אל ציפורניו של חירם. המחשבה לבדה
 העבירה רעד בגבה והיא המשיכה צפונה, אך ככל שהצפינה
 נעשו הדרכים זרות ואלה הבינה שהעריכה לא נכון את הדרך
 כשנשארה ללא מזון.

השמש הכתה בעורפה ללא רחם, וריח חריף של פירות
 בשלים ותבואה קצורה מילא את האוויר. היא הבחינה בבית
 אבן צנוע בקצה השביל, עשן דק מיתמר מארובתו.

אלה התקדמה אל עבר הבית. שתי עיזים הסתובבו בחצר
 ולהקת יונים המתה ביניהן. היא חיפשה בעיניה את השובך עד
 שמצאה אותו ליד חלקה של ירקות. ריח נוצות ולשלת עופות
 מילא את נחיריה בעודה מתגנבת בין הצללים. הריח הזה תמיד
 הזכיר לה את בית הוריה. היא הייתה מעדיפה לקחת איתה ריח
 נעים של תבשיל חם, או של פרחי בר, אך דווקא ריח היונים
 הוא זה שנשאר איתה, והיה צובט בבטנה בכל עת שנשלחה
 לאסוף ביצים בבית אדונה. כעת התכווצה בטנה מרעב, ורגליה
 היחפות דרכו בזהירות על האדמה המכוסה קש ונוצות. שתי

ביצים, זה כל מה שדרוש בשביל להרגיע את רעבונה, וזה ודאי לא יחסר למשפחת האיכרים, שעשרים גומחות נחצבו במבנה שובך החימר בחצרם.

אצבעותיה נגעו בקליפה החמימה של ביצה טרייה כשקול חד שבר את דממת השחר. "גנבת!" קולו של האיכר היה עבה מזעם. "הסתלקי מכאן או שאגרור אותך לשופט הכפר." אלה קפאה במקומה, הביצה החמה רועדת בכף ידה. דמותו הגבוהה של האיכר חסמה את פתח השובך. בידו אחז קלשון. היא הניחה את הביצה בחזרה בגומחה. "סליחה. אם תאפשר לי לצאת אסתלק מייד."

אבל האיכר נשאר לעמוד בפתח. "הראי לי את כלייך." "לא לקחתי דבר." אלה פרשה את שתי ידיה כדי להראות שהן ריקות.

"את התרמיל." הורה האיכר והושיט יד שרירית ומיובלת לעברה. השובך היה כל כך קטן שהוא כמעט נגע בה. "אם לא תמסרי את התרמיל, אקח אותו בכוח, או שאשאיר לשופט לקחת אותו ממך."

הדבר האחרון שאלה רצתה היה להגיע אל שופט. רק תוצאה אחת יכולה להיות למפגש שכזה, ומי יודע אם חירם לא שלח אחריה אנשים בכל כפרי הסביבה. אלה בחנה את סביבתה. לא היו פתחים נוספים למבנה החימר המעוגל ולא היה דבר שתוכל לתפוס כדי להיעזר בו. בתנאים שכאלה וביחס הכוחות בינה ובין האיכר, סיכוייה לגבור עליו ולהימלט היו קלושים. באין ברירה הסירה מגבה את התרמיל והושיטה אותו אל ידו המושטת של האיכר, "אין כאן דבר השייך לך."

האיכר פשפש בתרמיל. הוא הביט בתוכנו בפליאה ואז הביט ברגליה הפצועות של אלה, "מדוע את הולכת יחפה כשיש לך את שני אלו?" הוא שלף את צמד המגפיים, שעל אף היותם מאובקים נראו במצב מצוין.

“הם קטנים עליי.”

“משום שאינם שלך?”

“משום שגדלתי מאז שקיבלתי אותם.”

האיכר הביט בה בחוסר אמון. הוא מצא בחצרו גנבת וזה כל מה שראה בה עכשיו. אלה שמחה על החלטתה להחביא את התכשיטים שלקחה מבית הגבירה בבטנת חגורתה. אילו היה מוצא אותם האיכר, בוודאי היה חושד בה שגנבה אף אותם.

“מה שמך ומה מעשייך כאן?” חקר האיכר.

“אין לך עניין בשמי או במעשיי. לא לקחתי ממך דבר, הנח לי ללכת.” אלה קיוותה שהתחינה בקולה תעורר את רחמיו של האיכר, או לכל הפחות שיבין כי הזמן שיבזבז עליה אינו שווה את הטרחה. אבל אז, מתוך הבית הסמוך, נשמע קול שיעול עמוק ומטלטל. שיעול שאלה זיהתה מייד, מהסוג שמתחיל בחזה ומתפשט כמו עלי סרפד בקנה הנשימה.

“יש לך ילד חולה בבית.” היא אמרה בקול שקט אך בטוח, “אני יכולה לעזור.”

האיכר לא הוריד את הקלשון ולא זז מפתח השובך, אבל משהו בעיניו השתנה. הוא בחן את אלה בספק כשיעול נוסף, חזק יותר, הדהד בחצר.

“ראית את תכולת התרמיל שלי.”

האיכר הציץ שוב אל התרמיל שבידו והחזיר את מבטו אל אלה.

“אני יכולה להכין מרקחת. אם היא לא תעזור, תוכל עדיין לזמן את השופט.” היא הסתכנה בצעד קדימה, ידיה פרושות לצדדים. “אבל אם כן... אולי נוכל לשכוח מהביצה?”

האיכר בחן אותה ארוכות, הקלשון עדיין מורם. השיעול נשמע שוב, והפעם עלתה ממנו נימה של חנק. “טוב,” אמר לבסוף, מוריד את הקלשון באיטיות. “אבל אם את מנסה לרמות אותי...” “אני צריכה מרווה,” אמרה אלה במהירות, “ודבש אם יש

לך. ומים רותחים. ואת התרמיל שלי, היא ראתה את ההיסוס בעיניו מתחלף בדאגת אב, והבינה שלפחות לרגע זה, היא בטוחה.

בעודם צועדים לעבר הבית, הרגישה אלה את מבטו של האיכר ננעץ בגבה, בוחן את בגדיה המאובקים, את רגליה הפצועות.

“זו בתי,“ אמר האיכר לפני שפתח את דלת הבית, “היא חולה כבר שבוע. הקדחת לא מרפה.”

בפנים, על מיטת קש, שכבה ילדה צעירה, פניה סמוקות מחום. אלה הוציאה מהתרמיל צנצנת עם גלולות קטנות וחומות. מישאל הכין אותן, ערבב אבקת ציפורן ופלפל עם זרעי כורכום ודבש, ואז יצר את הגלולות הקטנות וייבש אותן בשמש. “שתי גלולות בכוס של מים לאדם בוגר. אחת לילד,“ הסביר לה.

אלה שלפה גלולה אחת והכניסה אותה לכוס של מים חמים. היא התלבטה אם להוסיף כמה טיפות של תמצית סמבוק. היא ראתה את מישאל עושה זאת לעיתים, עבור חולים שהגיעו אליו עם שיעול כבד, ולעיתים לא. כששאלה אותו על כך ענה לה, “אנו מטפלים בחולה, לא במחלה. המחלות זהות אך החולים שונים.” בניגוד למישאל, אלה לא ידעה להבדיל בין חולה לחולה. את החוכמה הזו לא הספיקה ללמוד ממנו. כל כך הרבה לא הספיקה. אך עתה היה עליה להסתדר עם הידע שברשותה. מישאל לימד אותה להקשיב לחושיה ולסמוך עליהם. היא עצמה את עיניה לכמה רגעים וניסתה להקשיב. לבסוף החליטה להוסיף את התמצית. ריח מתקתק ועשיר מילא את הבית הקטן. ריחו של מישאל.

“מאיפה למדת את החוכמה הזאת?” שאל האיכר בעודו צופה בה מערבבת את המרקחת.

אלה השתהתה לרגע, “מסבתי.”

“ומדוע ברכת?”

היו לאלה מספר סיפורים שרקמה בראשה במשך הימים האחרונים, והיא התלבטה איזה מהם להציג עכשיו. “לא ברכתי. אבי מת מהכשת נחש. אני הולכת אל משפחתה של אמי במגידו.” היא הוציאה שקיק עור עם גרגרי חרדל והחלה כותשת אותם במכתש הנחושת. “רצועת בד?”

האיכר הגיש לה אריג צמר מקופל. “ומה לגבי משפחתו של אביך? הם אינם דואגים לך?”

“אבי היה ממזר,” אמרה אלה בשקט. זה יסיים את הדיון. לא עוד שאלות על משפחות, מוצא וייחוס. ואם האיכר שלפניה ניחן במעט רגישות, הוא יבין כי זה הרגע לזנוח את הנושא. “בת מגידו שנישאה לממזר ימיני? זו בוודאי הייתה שערורייה.”

אלה בחרה שלא לענות אך עיניו של האיכר הוצרו, והיא ידעה שהוא לא מאמין לסיפור שלה. שהוא רואה את הפחד המוסתר, את הברייחה המהדהדת בכל תנועותיה. היא מרחה את משחת החרדל על רצועות שחתכה והניחה את הרטיות על בית החזה ועל מצחה של הילדה. שיעול נוסף הרעיד את הגוף הקטן והעיר את הילדה משנתה. אביה מיהר לאחוז בידה. יד מחוספסת ומיובלת מעבודה קשה, עוטפת יד חיוורת, עדינה וקטנה. אלה לא הצליחה להתיק את מבטה. היא ניסתה להיזכר במגע ידו של אביה אבל רק ערפל מילא את ראשה.

“זה בסדר, רחל. האישה הזו באה לרפא אותך.”

הילדה הביטה באלה בעיניים גדולות ואלה נזכרה במילותיו של מישאל – ‘אינני מרפא. האל לבדו הוא הרופא לכל חי, ואני רק שליחו’. כששאלה אותו על כך, ענה לה ‘מקור הכוח הוא גם מקור הסכנה. אל תבקשי לייחס לעצמך כוח שאינו שלך ואנשים לא יראו בכך איום שאינו קיים’.

“האל לבדו הוא הרופא לכל חי,” אמרה אלה בחיוך והשקתה

את הילדה בחליטה שהכינה. אחר כך עטפה את רגליה של הילדה באריג טבול בחומץ. "זה יוריד את החום," הסבירה לאב. הוא הנהן ויצא לחצר. כעבור שעה חזר עם מגש בידו והניח לפני אלה, שעדיין רכנה לצידה של רחל, צלחת עם לחם, חריץ גבינה וביצה מבושלת. לצידה הוסיף ספל חלב. "את בוודאי רעבה," אמר ויצא מהבית.

למחרת היום, כשהשיעול של בתו נחלש והחום ירד, הוביל האיכר את אלה למחסן קטן שבחצר. "הרגליים שלך," אמר, "הן מדממות." הוא הוציא זוג מגפיים עשויים עור רך. "אלה היו של אשתי, מנוחתה עדן. אולי יתאימו לך."

אלה הביטה במגפיים בפליאה.

"מדדי אותן," הפציר האיכר.

המגפיים התאימו כאילו נתפרו במיוחד למידותיה. אלה נשפה בהקלה למגע העור הרך.

"וגם זה בשבילך. יש לך עוד כברת דרך עד מגידו." הוא הושיט לה צרור של מזון.

"תודה," אמרה אלה.

"זה תשלום פעוט עבור חייה של בתי."

אלה הדריכה אותו כיצד להכין את החליטה והורתה לו להמשיך להשקות את רחל עד שהשיעול ייפסק לגמרי. כשיצאה לדרך באור השחר המוקדם, הרגישה את מבטו של האיכר מלווה אותה, שומר על סודה.